

ION ROȘU HAMZESCU

**AFACERILE
UNIUNII EUROPENE
ÎN CONTEXTUL NOII
ECONOMII**

**EDITURA UNIVERSITARIA CRAIOVA
2013**

Referenți
Conf. univ. dr. Liviu CIORA
Conf. univ. dr. Constantin LUPȘOI

Copyright © 2013 Universitaria
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ROȘU-HAMZESCU, ION

Afacerile Uniunii Europene în contextul noii economii /

Ion Roșu Hamzescu. - Craiova : Universitaria, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-606-14-0762-0

341.217(4) UE

INTRODUCERE

Afacerile Uniunii Europene în contextul Noii Economii este o carte complexă și deosebit de actuală care răspunde cerințelor în creștere ale derulării afacerilor electronice. Ea se adresează agenților economici, economiștilor și altor categorii de persoane interesate de cunoașterea și punerea în aplicare a modului în care Uniunea Europeană, inclusiv România își derulează afacerile în contextul noii economii și a mediului de afaceri având ca fundament Societatea Informațională a Cunoașterii, provocările manageriale ale acesteia, precum și impactul său asupra diferitelor domenii economico-sociale.

În contextul unei realități complexe manifestate în economiile cele mai avansate țări, inclusiv Uniunea Europeană. **Noua Economie** se referă, în opinia noastră, la produse permanent îmbunătățite comercializate de agenții inovatori care exploatează primii nișele noi sau create de pe piețele aflate în procesul de globalizare. Aceasta sugerează intrarea într-o nouă paradigmă a economiei cu activități societale.

Existența Noii Economii se impune așadar tot mai sus ca necesitate în ceea ce privește procesul de luare a deciziilor de politică economică și comercială a UE. La nivelul UE, Noua Economie corespunde în prezent unei noi etape care a dus la mutații esențiale ce i-au permis să se concentreze asupra strategiilor și instituțiilor aferente acestei chestiuni.

Cartea este structurată în șase capitole: impactul Noii Economii asupra mediului de afaceri și a problemelor social politice, afacerea electronică – parte integrantă a Noii Economii; aplicații ale comerțului electronic în tranzacțiile comerciale ale Uniunii Europene precum și cadrul juridic pentru afacerile electronice, elemente care justifică conținutul acesteia..

Analiza acestor probleme evidențiază aspecte ale afacerilor Uniunii Europene în contextul noii economii. Caracterul dinamic al SIC și al Noii Economii în context global având ca suport tehnologic tehnologia informației, tehnologia comunicațiilor, producția de conținut informațional multimedia, sectoare din ce în ce mai convergente.

În cadrul economiei electronice (e-economie) sunt prezentate stadiile și modelele de dezvoltare ale economiei internet, noile modele de comerț precum și legislația europeană și românească, ceea ce permite celor interesați să poată fi orienteți în domeniul juridic, pentru a face o informație corectă.

Cartea de față prezintă afacerea electronică ca pe o parte integrantă a e-economiei. În acest context este analizată realitatea virtuală, cu toate instituțiile și avantajul competitiv al acestora pe piața virtuală evidențiind faptul că e-economie este un nou mod de viață al cetățenilor europeni. Totodată sunt

prezentate principalele modele de organizare a societății europene bazate pe informație și cunoaștere folosind noile tehnologii, modul de adaptare a situației ce conduce în firma virtuală, recunoașterea și insecuritatea afacerilor în spațiul virtual precum și strategiile de securitate și dezvoltare a afacerilor electronice ale Uniunii Europene.

O parte însemnantă a lucrării este alocată aplicațiilor comerțului electronic și tranzacțiilor comerciale ale Uniunii Europene (licitații multiple pentru negocierile automate, procedura de organizare a licitațiilor electronice – e-licitații, sistemul de achiziții publice pe web, e-procurement, e-government, e-government în România etc.).

Direcția indusă de această carte, în opinia noastră, este aceea de a prezenta și informa despre modul în care Uniunea Europeană afectează afaceri comerciale în contextul Noii Economii și a Globalizării, în cadrul unui mediu de afaceri electronic deosebit de dinamic, concurențial și modern cu toate avantajele ce decurg la nivel european unde accentul se pune pe o creștere economică susținută, echitabilă și durabilă.

CAPITOLUL I

SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ ȘI NOUA ECONOMIE

1.1. Societatea informațională și Noua Economie, în context global

1.1.1. Societatea informațională și Noua Economie, o nouă etapă a civilizației umane

În prezent, informația devine o resursă esențială în dezvoltarea societăților moderne, evaluate în plan politic, economic și social. *Dinamismul și complexitatea noului tip de societate care antrenează o creștere conștientă a volumului și diversității informațiilor prelucrate și care utilizează pe scară largă tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC), au condus la conceptul de Societate informațională.*

Societatea informațională reprezintă o nouă etapă a civilizației umane, un nou mod de viață, calitativ superior, care *implică folosirea intensivă a informației în toate sferile activității și existenței umane*, cu un impact economic și social semnificativ.

Societatea informațională permite accesul larg la informație al membrilor săi, la un nou mod de lucru și de cunoaștere, amplifică procesul globalizării economice și creșterea coeziunii sociale.

Suportul tehnologic al noii societăți se bazează pe trei elemente: ***tehnologia informației, tehnologia comunicațiilor, producția de conținut (informațional) multimedia***, sectoare din ce în ce mai convergente. Aceste tehnologii, bazate pe progresele electronicii, au permis apariția unor noi servicii și aplicații telematice multimedia, care combină sunetul, imaginea și textul utilizând toate mijloacele de comunicație (telefon, fax, televiziune și calculatoare). Dezvoltarea acestor noi mijloace de comunicare reprezintă un factor important de creștere a competitivității agenților economici, deschizând noi perspective pentru o mai bună organizare a muncii și crearea de noi locuri de muncă. Totodată, se deschid noi perspective privind modernizarea serviciilor publice, a asistenței medicale, a managementului mediului și a unor noi căi de comunicare între instituțiile administrației publice și cetățeni. Accesul larg la educație și cultură – pentru toate categoriile sociale, indiferent de vârstă sau localizarea geografică - poate fi de asemenea realizat cu ajutorul noilor tehnologii.

Utilizarea largă a tehnologiei informațiilor și comunicațiilor și procesul de trecere la Societatea Informațională asigură creșterea economică în condiții de protecție sporită a mediului, accelerând reducerea consumului fizic în favoarea valorificării informației și a cunoașterii, deplasarea centrului de greutate de la

investiții în mijloacele fixe la investiții în capitalul uman. În acest mod, Societatea Informațională integrează și **obiectivele dezvoltării durabile**, bazată pe dreptate socială și egalitatea șanselor, libertate, diversitate culturală și dezvoltare inovativă, protecție ecologică, restructurarea industriei și a mediului de afaceri.

Schimbările majore din ultimii ani – creșterea exponențială a comunicațiilor mobile și a numărului utilizatorilor de Internet, contribuția sectorului TIC la creșterea economică și la crearea locurilor de muncă, restructurarea companiilor și a business-ului în general pentru a beneficia mai eficient de noile tehnologii, dezvoltarea accelerată a corțului electronic – **susțin tranziția de la era industrială la cea post-industrială**.

Noile tehnologii digitale permit accesul, stocarea și transmiterea informației din ce în ce mai facilă și mai accesibilă. Disponând de informația digitală, aceasta poate fi transformată în noi valori economice și sociale, creând imense oportunități pentru dezvoltarea de noi produse și servicii. **Informația devine resursa – cheia pentru economia digitală**.

În ultimele trei decenii a apărut conceptul de societate informațională, căreia îi este proprie o economie mult schimbată față de cea tradițională, numită ”**noua economie**”. Acest concept, apărut pe fondul creșterii substanțiale a rolului științei în economie și marchează trecerea de la economia bazată predominant pe resurse fizice, la economia bazată predominant pe informație, pe cunoaștere.

Noua economie are la bază apariția și evoluția a două tendințe în economia mondială: globalizarea și revoluția produsă în domeniul informației și comunicațiilor (TIC). Aceste tendințe prefigurează o revoluție care transformă fundamental viața economică și socială în actualul secol, descris adesea drept secol al societății informaționale, al societății bazate pe cunoaștere, al economiei Internet. Nu este surprinzător că se asociază noua economie cu aplicații ale TIC între care: comerțul electronic, afaceri electronice, comerț digital sau piață virtuală.

Internetul devenit instrumentul principal de comunicare, un mijloc indispensabil pentru obținerea de informații. *Componentele sale sunt imateriale*: idei, specificații de standarde, protocoale, limbaje de programare și software. Pentru astfel de componente nu există întârzieri la fabricant sau costuri de transport ori probleme de inventar. Un software nou poate fi trimis peste tot în lume în câteva secunde, iar inovatorii de pretutindeni pot combina și recombina acest software cu alte componente, creând o mare varietate de aplicații noi.

Modelul noii economii se bazează pe cunoștințe și active intangibile. În aceste condiții *managementul corporațiilor se focalizează pe crearea de valoare pe termen lung*, cum ar fi, de exemplu, creșterea cotei de piață. Astfel spus, vorbim de o lume în care oamenii folosesc în mod intensiv creierul în locul mâinilor iar *inovația este mai importantă decât producția de masă*, o lume în care investițiile sunt alocate noilor concepte sau mijloacelor de creație, în locul achizițiilor de

mașini. Astfel, *apar companii care crează și dețin mai mult capital intelectual și potențial de creare a valorii decât afacerile tradiționale*. Exemplul tipic de astfel de companie este cea numită ”dot com”, organizație ce folosește în mod intensiv capital intelectual în inovația legată de Internet și care încearcă să pătrundă cât mai rapid pe piețe noi, în care să-și crească cota de piață fără o neapărată intenție de a face profit în termen scurt.

”*Noua economie*” se referă în special la transformările actuale ale activităților economice ca rezultat al utilizării tehnologiilor digitale, care asigură accesul, prelucrarea și stocarea informației într-o manieră mai ieftină și mai facilă. *Noua economie este caracterizată de intensificarea înglobării cunoașterii în noile produse și servicii, creșterea importanței învățării și a inovării, a globalizării și a dezvoltării durabile*. Volumul enorm al informațiilor schimbă modul de funcționare a piețelor, făcând posibilă restructurarea întreprinderilor și apariția de noi oportunități pentru crearea de valoare prin exploatarea informațiilor disponibile.

Construirea noului model de societate ridică *probleme socio-politice majore* – atât la scară națională cât și internațională – de atenuare a fenomenului de ”digital divide” (excludere de la beneficiile noilor tehnologii a unor categorii sociale și a unor regiuni/zona geografice) și de coeziune socială, de conservare și promovare a culturii specifice fiecărei națiuni și comunități locale, de protecție a cetățeanului și consumatorului. Soluționarea acestor probleme nu se poate realiza decât printr-un *dialog larg* între autoritățile guvernamentale, reprezentanții mediului de afaceri, ai mediului academic și societatea civilă.

Guvernul și instituțiile sale au rolul de a stimula, conduce și controla acest proces de tranziție către Societatea Informațională prin programe de acțiune concrete și prin inițierea unui nou cadru de reglementări specifice. În acest scop, trebuie luate în considerare atât prioritățile naționale de dezvoltare pe termen mediu – lung, cât și obiectivele de aderare la structurile euro- atlantice. Programul de acțiune al Uniunii Europene ”eEurope – O Societate Informațională pentru toți” constituie un important cadru de orientare.

Prin noile legi, norme, standarde și reglementări care vor fi elaborate – cu susținerea și avizul mediului de afaceri și al societății civile – trebuie stimulată pe de o parte dezvoltarea noilor servicii specifice Societății Informaționale (comerț și tranzacții electronice, informatizarea serviciilor publice, accesul cetățeanului și agenților economici la informația publică, etc.), iar pe de altă parte asigura regulile etice de a munci și trăi într-un nou tip de societate (protecția vieții private și a datelor personale, confidențialitatea tranzacțiilor, protecția consumatorului, etc.).

La rândul său, *comunitatea de afaceri*, din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor trebuie să ofere produse și servicii de înalt nivel și totodată cât mai accesibile ca prețuri și tarife. Totodată, *trebuie găsite căi pentru*

formarea unei noi culturi a competitivității agenților economici din toate sectoarele în noul tip de economie, economia digitală. Prin complexitatea fenomenelor pe care le implică dezvoltarea societății informaționale, fenomene care trebuie înțelese și gestionate, prin formarea unei noi culturi a cunoașterii și a învățării în condițiile utilizării noilor tehnologii, cât și a cercetării – dezvoltării și inovării tehnologice și participarea activă a **comunității academice** (instituții de cercetare, de educație și de cultură) devine de asemenea esențială.

Societatea civilă are de asemenea atât un rol proactiv prin formularea de cerințe și priorități privind modul de utilizare al noilor tehnologii în folosul întregii societății, cât și reactiv față de politicile și reglementările guvernamentale. Aceste roluri pot fi exercitate atât la nivel de grup (organizații non guvernamentale, asociații profesionale etc.) cât și la nivel individual. Drepturile **cetățeanului** și **consumatorului** în societatea informațională au noi dimensiuni și se pot manifesta sub noi forme.

1.1.2. Trăsăturile Noii Economii

Noua economie, rezultată a interacțiunii dintre calculatorul personal, telecomunicații, Internet și electronică, se caracterizează printr-o serie de **trăsături** cu totul deosebite de economia tradițională.

În primul rând, este vorba de **crearea unui nou model de afaceri** (e-business, e-commerce, e-banking, etc.) prin intermediul internetului, care schimbă radical eficiența acestora, în sensul reducerii costurilor, inclusiv a celor tranzacționale pe baza relației afacere/afacere (B2B), afacere/cumpărător (B2C), afacere/angajat (B2E), afacere/guvern (B2G), guvern/afacere (G2B), etc. În ultimul timp, comerțul electronic a căpătat extinderea cea mai mare ca formă concretă de realizare a unor afaceri, la care se adaugă și conturarea unor piețe sui generis a cunoștințelor științifice, impulsionată de ritmul fără precedent al dezvoltării sectorului cercetare – dezvoltare.

Noua economie plasează, în prim plan, cererea și nevoile consumatorilor care se implică într-o măsură din ce în ce mai mare la conceperea, realizarea și utilizarea bunurilor și serviciilor, începând încă din stadiul cercetării și dezvoltării acestora. *Din acest punct de vedere, noua economie are un caracter interactiv, participativ*, realizând interfața dintre ofertă și cerere pe un areal de volum și structură, în spațiu și timp mult mai riguros. Rolul consumatorului crește mai ales în sensul că acesta poate deveni o importantă sursă de idei inovatoare pentru producător, sau de forțare a inovării în scopul menținerii sau extinderii pieței, al sporirii gradului de confort sau al ridicării nivelului de sustenabilitate a dezvoltării economice.

Concurența și cooperarea reprezintă două laturi inseparabile ale noii economii, ținând seama de interacțiunea dintre cerere și ofertă, mai sus menționată. Formele de manifestare a concurenței între producători sunt radical schimbate de prioritatea care se acordă unui consumator în continuă și rapidă schimbare în ceea ce privește nevoile, gusturile și cerințele, astfel încât acesta îi obligă pe competitori să și coopereze.

Noua economie presupune **un consum mai mare de muncă de concepție, de înaltă calificare** care creează o valoare adăugată mai ridicată, noi locuri de muncă și oportunități de afaceri și creativitate, prin existența unor standarde flexibile și interconective care facilitează nevoia integrării și/sau individualizării diferiților consumatori. De aici și *constatarea că noua economie este „sciento-intensivă” și „art-intensivă”*.

Diminuarea consumului de resurse, creșterea spiritului novator și întreprinzător, creșterea productivității muncii, a vitezei producerii și schimbării fenomenelor și proceselor economice, sporirea valorii adăugate, reprezintă doar câteva dintre efectele economice care au impus economia digitală ca formă superioară a economiei în general.

Important este că fiecare dintre principiile noii economii deschid paradigme specifice pentru știința economică, în general, dar mai ales pentru diferitele discipline și specializări ale acesteia.

Noua economie se supune principiului potrivit căruia ”cu cât mai multe persoane se implică cu atât avantajul pentru fiecare implicat este mai mare” (the more people involved the bigger benefit for everyone involved).

Efectele micro și macroeconomice ale noii economii au la bază principiile general valabile ale dezvoltării acesteia, care sunt:

- **convingere** (awareness);
- **accesibilitate** (accessibility);
- **disponibilitate** (availability);
- **existența** resurselor necesare (affordability);
- **adecvare** (appropriateness).

Analiza pe sectoare a reducerii costurilor ca urmare a introducerii uneia dintre cele mai răspândite forme de manifestare a noii economii afaceri/afaceri (B2B) este extrem de semnificativă (tabelul nr. 1). Cele mai mari economii se realizează în industria componentelor electronice iar cele mai scăzute în extracția cărbunelui, industria alimentară și sănătate.

Volumul economisirilor potențiale pe ramuri ca urmare a introducerii B 2 B

Ramura	B 2 B versus B A M Economii potențial estimate
Industria aerospațială	11%
Chimie	10%
Cărbune	2%
Comunicații	5%-15%
Calculatoare	11%-20%
Componente electronice	29%-39%
Industria alimentară	3%-5%
Produse forestiere	15%-25%
Transport feroviar	15%-20%
Sănătate	5%
Științele vieții	12%-19%
Prelucrarea metalelor	22%
Media și reclamă	10%-15%
Servicii de întreținere	10%
Petrol și gaze	5%-15%
Hârtie	10%
Oțel	11%

Tehnologia informațiilor și a comunicațiilor (TIC) are o serie de implicații macroeconomice a căror analiză este deosebit de utilă în luarea deciziilor. În principal acestea se referă la: cheltuielile cu investițiile pentru TIC care trebuie să crească; companiile trebuie să introducă e-engineering-ul, în operațiile lor pentru a utiliza mai bine TIC, a reduce costurile și spori eficiența; piețele financiare trebuie să fie deschise pentru a permite finanțarea inovării; piețele capitalului de risc și ale ofertelor publice inițiale (initial public offerings) trebuie să fie dezvoltate pentru a întări procesul inovațional; încurajarea IMM-urilor și crearea unui mediu antreprenorial practic; reglementările trebuie să crească în amplitudine și rigoare; politicile monetare trebuie ajustate (în special rata dobânzii).

În acest context, considerentele microeconomice pentru dezvoltarea noii economii vizează: liberalizarea furnizorilor monopoliști care țin costurile ridicate; legislație specifică TIC și Internet (semnătură digitală și altele); acces la